

Bouwplannen? Let op: het stroomnet raakt vol

Netbeheerders waarschuwen dat het elektriciteitsnet in verschillende regio's door het hele land aan zijn maximale capaciteit zit. Dat raakt vooral grootverbruikers van elektriciteit, waaronder scholen. Scholen die willen verbouwen, uitbreiden of nieuw bouwen doen er goed aan om in hun plannen rekening te houden met de krapte op het stroomnet.

TEKST: LUKAS SPEE BEELD: RUUD JONKERS E.A.

Alles leek klaar om aan de langverwachte verbouwing van openbare basisschool De Havenridders te kunnen beginnen. Begin oktober beschikte de school in Broek in Waterland, onderdeel van schoolbestuur OPSPOOR, over het benodigde budget en er was een aannemer gevonden voor de grondige renovatie van het vijftig jaar oude schoolgebouw. Toen kwam de school erachter dat het lokale stroomnet vol zit en netbeheerder Liander geen elektriciteit kan leveren voor de tijdelijke noodlokalen aan de rand van het dorp. Geen stroom betekent: geen verwarming en geen digiborden.

In september had Liander al in de media bekendgemaakt dat het in Amsterdam-Noord en de omgeving van Alkmaar geen elektriciteit meer kon leveren aan grote energieprojecten van bedrijven en restaurants. De reden: het elektriciteitsnet in de regio zit vol. 'Toen ik het hoorde, dacht ik nog: dat is vervelend voor ze', zegt directeur Peter Bakker van De Havenridders. Maar dat het ook een probleem zou

zijn voor zijn school in het naastgelegen Waterland, daar was hij in eerste instantie niet op bedacht.

Het bureau huisvesting van OPSPOOR deed navraag bij Liander en had slecht nieuws voor Bakker: er konden helemaal geen stroompunten worden geleverd voor de noodlokalen. Bakker, die al jaren bezig was met de voorbereidingen van de renovatie en niet meer opkeek van enkele weken vertraging, schrok nu wel. Het aanleggen van de nodige stroompunten zou vier tot zes jaar kunnen gaan duren! Bakker: 'Ik dacht: hoe is het mogelijk? We zijn zo gewend dat in Nederland iedereen stroom krijgt.'

ENERGIETRANSITIE

Maar scholen met renovatie- of nieuwbouwplannen kunnen er niet meer zomaar van uitgaan dat ze de nodige extra elektriciteit direct geleverd krijgen. Volgens Ruben van Loon, regiomanager Noord-Holland Noord bij Liander, komt dat door de energietransitie die in volle gang is en door de grote vraag van bedrijven die willen verbouwen, uitbreiden en overstappen van aardgas op elektriciteit. Aan de ene kant is dus de vraag naar elektriciteit flink toegenomen, legt hij uit. Gebouwen worden steeds vaker elektrisch verwarmd en we zijn meer elektrisch gaan rijden. Aan de andere kant wekken we steeds meer elektriciteit op uit zonne-energie. Een groot deel daarvan leveren

we terug aan het elektriciteitsnet. Het bestaande net is niet overal berekend op die toename in vraag en aanbod. Het tempo waarin vraag en aanbod zijn toegenomen, ligt volgens Van Loon hoger dan netbeheerders hadden voorzien. 'Partijen die van plan waren om in de komende jaren in zonnepanelen te investeren of hun bedrijf te elektrificeren, zijn daar nu al mee begonnen omdat de investeringskosten op het moment historisch laag zijn. Daarnaast hebben verschillende lokale overheden hun duurzaamheidsdoelen naar voren gehaald. Ze willen nu in 2040 energieneutraal zijn in plaats van in 2050.'

Dat heeft ertoe geleid dat het middenspanningsnet, waarop grootverbruikers als bedrijven maar ook veel scholen zijn aangesloten, in verschillende regio's vol zit. Netbeheerders zijn daar bezig om de capaciteit van het elektriciteitsnet uit te breiden, maar kunnen het tempo waarin de energiebehoefte verandert moeilijk bijhouden. Van Loon: 'Er is inmiddels zoveel vraag naar capaciteit op het elektriciteitsnet, dat wij de komende tien jaar net zo veel kabels moeten leggen en elektriciteitsstations moeten bouwen als in de afgelopen veertig jaar.'

Het neerzetten van een nieuw elektriciteitsstation kan bovendien vijf tot tien jaar duren. Het grootste deel van die tijd gaat zitten in het verkrijgen van vergunningen en ander

papierwerk vooraf, zegt woordvoerder Peter Hofland van Liander. Daar komt bij dat er nu een groot tekort is aan arbeidskracht. 'We hebben 3500 nieuwe technici nodig, en dat terwijl de instroom vanuit de opleiding terugloopt', aldus Hofland.

GEEN VOORRANG

Inmiddels komen zowel partijen die op grote schaal elektriciteit uit zonne-energie willen terugleveren als partijen met een grote elektriciteitsvraag op een wachtlijst terecht. Bij het aanvragen van nieuwe elektriciteitspunten krijgen scholen, ondanks hun maatschappelijk belang, geen voorrang op andere verbruikers. Netbeheerders zijn verplicht om binnengekomen aanvragen op basis van *first come, first serve* af te handelen.

Het is volgens regiomanager Van Loon aan de politiek om te bepalen welke energieprojecten voorrang moeten krijgen. Op 5 november maakte het Interprovinciaal Overleg, een samenwerkingsverband van de provincies, bekend dat het 'voor de hand ligt' dat de provincies gaan bepalen welke projecten voorrang krijgen op andere.

Maar zover is het nu nog niet. Hoe kunnen scholen die plannen hebben voor nieuwbouw of renovatie voorkomen dat ze tegen hetzelfde probleem aanlopen als De Havenrakkers? Van Loon: 'Besef dat je dan vaak van kleinverbruiker grootverbruiker wordt. Dan kom je van het laagspanningsnet, de 'dorpsweg', op het middenspanningsnet, de 'provinciale weg', waar andere regels gelden. Neem in het begin van de planningsfase een installatie-adviseur in de arm om je te adviseren: op welke locatie moeten de stroompunten komen? Wat is het verwachte vermogen: de som van je apparatuur, de verwarming, enzovoorts? En hoeveel ga je terugleveren aan het net? En betrek, zodra je dat allemaal weet, je netbeheerder al vroeg bij het project.'

AFWACHTEN

Voor obs De Havenrakkers is de verbouwing inmiddels toch een stapje dichterbij gekomen. Na overleg tussen het bestuur OPSPOOR, de gemeente Waterland en Liander heeft directeur Bakker nu de toezegging dat de noodlokalen over een halfjaar op een tijdelijke stroomvoorziening zijn aangesloten. Toch wacht hij nog even met verdere voorbereidingen. 'Het bestuur wil eerst de toezegging hebben dat er straks ook stroom geleverd kan worden op de verbouwde locatie in het dorp.'

Bakker vindt het jammer dat de verbouwing vertraagd is, maar de leerlingen merken er volgens hem niet zoveel van. 'We zitten in een oud gebouw, maar alles werkt redelijk. Soms wat lekkage in de gang bij flinke buien. Voor kinderen gaat het vooral om de beleving. Ze vragen zich later niet af: wat hadden we voor behang op school? Goede lessen, leuke juffen en meesters, excursies - dat zijn de dingen die ze zich herinneren.' ◀

*Geen stroom betekent:
geen verwarming en geen
digiborden*

Directeur Peter Bakker voor het oude schoolgebouw van obs De Havenrakkers. Soms lekt het dak, maar de nieuwbouw kan niet van start.